

**ФОРМИРАНЕ НА УМЕНИЯ ЗА ЧЕТЕНЕ
И РАЗБИРАНЕ В ОБУЧЕНИЕТО ПО АНГЛИЙСКИ
ЕЗИК В НАЧАЛНИТЕ КЛАСОВЕ**

Доц. д-р Анна Георгиева

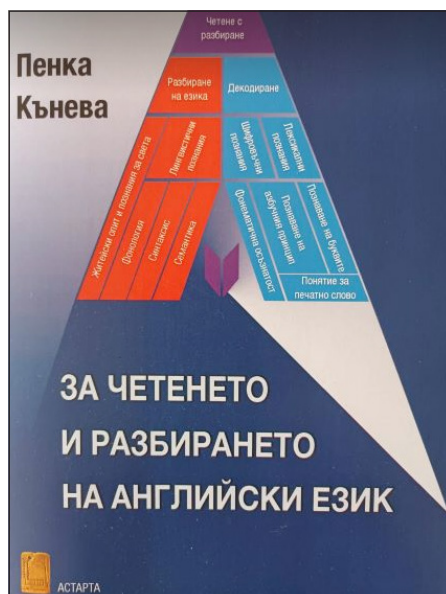
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Монографичното изследване на доц. д-р Пенка Кънева (ORCID iD: 0000-0002-7938-374X) е особено актуално с оглед прилагането на компетентностния подход в училищното образование съгласно действащия Закон за предучилищното и училищното образование (2015 г.). Съдържанието в книгата би могло да подпомогне методически учителите по български и по чужд език, за да се постигне по-ефективно осъществяване на междупредметни връзки в обучението при формирането у учениците от I – IV клас на двете ключови компетентности: за общуване на роден език и общуване на чужди езици.

Монографията на доц. д-р Пенка Кънева „*За четенето и разбирането на английски език*“ (Kaneva 2022)

представлява задълбочено научно изследване на спецификата на формиране на тези речеви умения в процеса на обучение по английски език в началните класове. Научната коректност на изложеното в книгата е потвърдена и от двамата хабилитирани и с научна степен „доктор на науките“ рецензенти: проф. д.н. Антония Тонева Кръстева и проф. д.н. Мариана Гатева Мандева.

В монографията се представят резултатите от дисертационното изследване на доц. д-р Пенка Кънева, като то е надградено с анализ на съдържанието на актуалните в момента учебни програми за обучение по първи чужд (английски) език за II – IV клас (утвърдени от МОН през 2015 г. – 2017 г.). Представен е и

анализ на резултати от проведено анкетно проучване с действащи учители по изследваната проблематика.

Изложението в монографията е структурирано в три глави и е представено върху 216 страници. Като безспорно предимство може да се посочи изключително достъпният, но научно издържан начин на представяне на подбраните и много умело структурирани теоретични постановки за изясняване спецификите на четенето на английски език като дейност на роден и чужд език, както и концепциите за видовете разбиране при четене на текст.

Изложението в книгата се базира и е с позоваване на научните публикации на кирилица на 73-ма автори и 32 източника на латиница. Като безспорен успех на авторката може да се отчете умението ѝ в своите изследователски търсения и изводи да се позовава на теоретичните постановки, застъпвани както от основоположниците (Л. Виготски, А. Леонтиев, Пол Бърнс, Д. Слобин, Ноам Чомски, Тодор Шопов, Павлина Стефанова, Пенка Пехливанова, Димитър Веселинов, Тодор Бояджиев, А. Илиева, Юлияна Стоянова, Кирил Димчев, Стойка Здравкова), така и от по-съвременни автори (Илка Бирова, М. Самалиева, Татяна Борисова, Анна Георгиева, Мариана Мандева, Даниела Йорданова, Елена Савова), разработващи проблематиката за родноезиковото и ранното чуждоезиково обучение в началните класове.

В изложението на книгата има позоваване на 18 нормативни документа, в това число и анализ на съдържанието на актуалните към момента учебни програми по английски език за началните класове, закони, наредби, нормативни документи от англоезични страни, в които обучението по английски език се провежда като обучение по първи (роден) език.

В първа глава на монографията са представени спецификите в обучението в четене с разбиране на английски като роден език: в Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия и в САЩ. От гледна точка на преподавател във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ по Методика на обучението по английски език, Пенка Кънева представя и спецификата в обучението по английски като чужд (втори) език. Поставя акцент върху обучението по четене с разбиране при деца в начална училищна възраст.

Във втора глава на книгата е предложен „модел за формиране на начални умения за четене с разбиране“ в обучението по английски език като чужд (Kaneva 2022, p. 60). Авторката създава дидактическата технология за модела, като отчита разликите между писмените системи на родния език на изследваните ученици (българския) и чуждия език (английския), със стремеж към осъществяване на положителен трансфер на усвоени в процеса на родноезиково ограмотяване стратегии и умения и въз основа на теорията на Хауърд Гарднър за множествената интелигентност. Научно коректно се посочват приликите и разликите между писмените системи на азбуките и езиковите правила в бъл-

гарския и в английския език, с което се обясняват част от по-често допусканията от учениците грешки.

Много умело в съпоставителен план са представени принципите за положителен трансфер на стратегии и умения, усвоени в процеса на обучение в четене на български (първи) език (на който учениците се огромяват в първи клас), които се наблюдават в обучението по първи чужд (английски) език във втори клас, когато започва овладяването на писмената форма и речевите умения за четене и писане на английски език в училищното обучение.

Добре структурирано и научно коректно са открити съществените прилики и различия между писмените системи и механизмите за четене на български език (фонографска писменост, прочита се всяка буква и се артикулира съответстващият ѝ звук – пр. море – [море]) и на английски език, в който една буква може да има различна звукова стойност, поредица от няколко буквени знака съответства на една произносителна звукова стойност, в някои от съчетанията от две букви звукът на едната не се произнася, специфички в образуването на граматически форми на думата за множествено число и др.

Открити са допусканията от учениците грешки, които се дължат на интерференцията между двата езика или на незнание на специфични за английския език особености в правилното произношение и в правописа на думите.

Особено ценни за учителите, преподаващи по чужд (английски) език, са структурираните във втора глава разнообразни езикови упражнения, чрез които се постига развиване на различни умения:

- упражнения за конструиране на значението от устна реч;
- упражнения за натрупване на фонологични знания и умения;
- упражнения за развитие на фонематичното възприятие;
- упражнения за разпознаване на единиците от писмената реч (печатни букви);
- упражнения за ориентиране в структурните единици на писмената и устната реч;
- упражнения за конструиране на значението от писмена реч.

В трета глава на монографията е представен използваният диагностичен инструментариум, който може да се приложи и от следващ изследовател. Описани са и стъпките в проведения формиращ експеримент. Достоверността на направените изводи и препоръки се потвърждава от математико-статистическите данни, получени при обработката и качествения анализ на резултатите от проведеното от автора изследване.

Издадената през 2022 г. монография на доц. д-р Пенка Кънева **„За четенето и разбирането на английски език“** (Kaneva 2022) представлява задълбочено научно изследване в сферата на ранното чуждоезиково обучение, в което умело са вплетени теоретичните постановки и проекциите им, които могат успешно да бъдат интерпретирани от бъдещи изследователи. Книгата е и це-

нен методически ресурс за учителите, преподаващи чужд език на ученици в начална училищна възраст.

ЛИТЕРАТУРА

КЪНЕВА, П., 2022. *За четенето и разбирането на английски език*.
Пловдив: АСТАРТА. ISBN 978-954-350-314-8.

REFERENCES

KANEVA, P. 2022. *Reading and Reading Comprehension in English*.
Plovdiv: ASTARTA. ISBN: 978-954-350-314-8 [in Bulgarian].

TEACHING READING COMPREHENSION SKILLS IN ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE IN PRIMARY SCHOOL

✉ **Dr. Anna Georgieva, Assoc. Prof.**

Lecturer of Methodology of Teaching Reading and Writing
Lecturer of Methodology of Teaching Bulgarian Language and Literature –
as Native and as a Second Language
Web of Science ID: AAG-6025-2021
ORCID iD: 0000-0002-8838-9246
Department of Primary School Education
Faculty of Educational Studies and the Arts
Sofia University “St Kliment Ohridski”
Sofia, Bulgaria
E-mail: ag@uni-sofia.bg